

## **ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОТРЕБИ СІЛЬГОСПТОВАРОВИРОБНИКІВ У АГРОСЕРВІСНИХ ПОСЛУГАХ**

Н. І. Степаненко, к. е. н., доцент, Т. В. Швець, к. е. н., доцент  
Житомирський національний агроекологічний університет

*Проаналізовано сучасний стан та тенденції розвитку підприємств агросервісу, сформульовано характеристику потреби в агросервісних послугах.*

**Постановка проблеми.** Забезпечення конкурентоспроможності підприємств аграрного виробництва на цільових ринках тісно пов'язане із створенням дієвої системи матеріально-технічного, технологічного, фінансового та маркетингового обслуговування

сільськогосподарських підприємств. Ефективне функціонування власне аграрного виробництва передбачає високий ступінь розвитку обслуговуючих галузей, оскільки саме вони призначені створювати всі необхідні техніко-економічні та організаційні умови для успішної діяльності підприємств основних галузей агропромислового виробництва. Це дає підстави стверджувати, що функціонування сільського господарства за ринкових умов неможливе без здійснення науково обгрунтованої, послідовної та виваженої політики в сфері виробничого обслуговування та матеріально-технічного забезпечення аграрного виробництва, що відповідає б вимогам максимальної ефективності підприємств як сільськогосподарського товаровиробництва, так і сфери аграрного сервісу.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питанням визначення ролі агросервісних підприємств в інфраструктурі аграрного виробництва, розвитку внутрішнього ринку агросервісних послуг, ефективності функціонування підприємств аграрного сервісу різних організаційно-правових форм присвячено дослідження вітчизняних науковців, зокрема: П. Березівського, В. Зіновчука, М. Ільчука, О. Крисального, М. Маліка, П. Мосіюка, М. Хорунжого. Однак недостатньо дослідженим для сфери агросервісу залишається питання формування потреби цільових споживачів – сільгосптоваровиробників у агросервісних послугах. Це і зумовило необхідність проведення даного дослідження.

**Метою дослідження** є ідентифікація особливостей формування потреби сільгосптоваровиробників у послугах з матеріально-технічного постачання та виробничого обслуговування, зокрема визначення чинників, що суттєво впливають на процес формування потреби в послугах агросервісних підприємств. З метою вивчення сучасного попиту сільськогосподарських товаровиробників на агросервісні послуги було проведено окреме соціологічне дослідження за допомогою спеціально розробленої анкети (опитано 150 сільськогосподарських товаровиробників Житомирської області різних форм власності).

**Виклад основного матеріалу.** В цілому значна частина респондентів (47,9%) має потребу в агросервісних послугах, при цьому 18,1% опитаних мають потребу в окремих послугах. За допомогою методу крос-табуляції, супутньої варіації та моделювання встановлено, що найбільш суттєвими чинниками, що зумовлюють кількісні та якісні параметри потреби сільгосптоваровиробників у агросервісних послугах, є економічний стан сільгоспідприємств, період існування підприємства та наявність власних виробничих агросервісних підрозділів.

У розрізі різних агросервісних послуг потреба в матеріально-технічному постачанні та виробничому обслуговуванні має певні

відмінності. Встановлено, що найменшу потребу відчувають сільськогосподарські товаровиробники у послугах з меліорації ґрунтів (13%), зберігання врожаю (9%), страхування (8,4%), внесення добрив та засобів захисту рослин (7,4%), транспортних послугах (7%). Постійну потребу сільськогосподарські товаровиробники відчувають у послугах із збирання (16,6 % респондентів) та зберігання врожаю (12,6%), організації збуту (13,3%), транспортних послугах (10%), періодичну потребу – у постачанні сільгосптехніки та запчастин (18,6%), ремонті техніки (17,3%), агрохімічному обслуговуванні (17,3%), обробітку ґрунту (16,6%), оренді техніки (16%), кредитуванні (15,3%), зооветеринарному обслуговуванні (15,3%), будівництві (12%), інформаційно-консультаційному забезпеченні (14 %), найменшу потребу – у лізингу (8%), послугах з меліорації ґрунтів (6,6%), страхування (4%).

**Висновки.** Отже, потреба у переважній більшості агросервісних послуг характеризуються респондентами як періодична. Спостерігається непряма залежність між періодичністю в послугах, забезпеченості їх коштами та ступенем задоволеності потреби у відповідних послугах, що пояснюється специфічними умовами функціонування кожного з напрямів аграрного сервісу і, відповідно, притаманними кожному з них чинників, що визначають успішність в кінцевому підсумку.